

Competition contributing to the European Green Deal

#EUGreenDeal

Konkurences politika zaļā kursa atbalstam

Aicinājums sniegt ieguldījumu

Ievads

Eiropas zaļā kursa mērķis ir pārveidot ES par taisnīgu un pārtikušu sabiedrību ar modernu, resursu ziņā efektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku. Tā mērķis ir panākt, lai Eiropa līdz 2050. gadam būtu pirmais klimatneitrālais kontinents, kurā ekonomikas izaugsme ir atsaistīta no resursu izmantošanas. Koronavīrusa pandēmija padara šos mērķus vēl nozīmīgākus. Eiropas Komisija ir nākusi klajā ar vērienīgu Eiropas atveseļošanas plānu, lai palīdzētu novērst pandēmijas radīto ekonomisko un sociālo kaitējumu un uzsāktu Eiropas atlabšanu saskaņā ar zaļās un digitālās pārkārtošanās mērķiem.

Priekšsēdētājas izpildvietniece Vestagere ir uzsvērusi: “Lai gūtu panākumus, ikvienam Eiropā būs jāuzņemas sava loma – katram indivīdam, katrai valsts sektora iestādei. Tas attiecas arī uz konkurences noteikumu izpildītājiem.”

ES konkurences noteikumu mērķis ir veicināt un aizsargāt efektīvu konkurenci tirgos, sniedzot efektīvus rezultātus patērētāju labā. Konkurētspējīgi tirgi mudina uzņēmumus ražot par viszemākajām izmaksām, veikt efektīvus ieguldījumus, ieviest jauninājumus un ieviest energoefektīvākas tehnoloģijas. Šāds konkurences spiediens ir spēcīgs stimulants efektīvi izmantot mūsu planētas ierobežotos resursus, un tas papildina vides un klimata politiku un regulējumu, kura mērķis ir internalizēt vides izmaksas. Tiecoties gūt efektīvus un konkurētspējīgus tirgus rezultātus, konkurences politika tādējādi pati par sevi veicina zaļās politikas efektivitāti.

Konkurences politikai nav vadošās lomas cīņā pret klimata pārmaiņām un vides aizsardzībā. Ir labāki, daudz efektīvāki veidi, piemēram, regulējums un nodokļu politika. Tomēr konkurences politika var papildināt šo regulējumu, un jautājums ir par to, kā to varētu darīt visefektīvāk. Komisija — pamatojoties uz savu kompetenci saskaņā ar Līgumu un spēkā esošajiem ES sekundārajiem tiesību aktiem, ES tiesu ciešā uzraudzībā, — ir atbildīga par konkurences noteikumu izpildi. Tas nozīmē, ka, neņemot vērā izmaiņas spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā, konkurences politikas ieguldījums zaļajā kursā var notikt tikai šajās skaidri noteiktajās robežās.

Šā aicinājuma sniegt ieguldījumu mērķis ir apkopot idejas un priekšlikumus no visiem, kas ir ieinteresēti šajā jautājumā, t. sk. konkurences ekspertiem, akadēmiskajām aprindām, nozares pārstāvjiem, vides aktīvistu grupām un patērētāju organizācijām. Šis ieguldījums tiks izmantots nākamā gada sākumā rīkotajā konferencē, kurā tiks apskatītas šīs dažādās perspektīvas kopumā.

1. daļa. Valsts atbalsta kontrole

Valsts atbalsta noteikumi ļauj atbalstīt zaļā kursa prioritāros virzienus (dekarbonizācija, energoefektivitāte, ilgtspējīga mobilitāte, aprites ekonomika, nulles piesārņojuma stratēģija). Tie ir veicinājuši zaļās investīcijas, vienlaicīgi ierobežojot valsts subsīdiju pagātnes kropļojošo ietekmi, un pašlaik tos var pārskatīt, lai noskaidrotu, vai tie turpmāk var būt vēl efektīvāki¹. Šie pārskati kalpos par pamatu tam, lai nodrošinātu pilnībā atjauninātu sistēmu, kas ļautu publiskajām iestādēm sasniegt tos

¹ Par šīm pamatnostādņēm un valsts atbalsta noteikumiem notiks sabiedriskā apspriešana, kas būs pieejama tīmekļa vietnē: <https://ec.europa.eu/competition/consultations/open.html>

mērķus, kuri izvirzīti, lai pārkārtotos uz zaļo ekonomiku, vienlaikus pēc iespējas efektīvāk izmantojot ierobežotos publiskos līdzekļus.

Valsts atbalsta kontrole ir saistīta ar novērtējumu par atbalsta pasākumu saderību ar iekšējo tirgu. Atbalsta pasākuma saderības novērtējums tradicionāli nozīmē tā negatīvās ietekmes uz tirdzniecību un konkurenci kopējā tirgū līdzsvarošanu ar tā pozitīvo ietekmi, kas izpaužas kā ieguldījums precīzi definēta kopīgu interešu mērķa sasniegšanā. Līdzsvarojošā šo ietekmi, tiek ņemta vērā atbalsta ietekme, izmantojot pārbaudi, kas tradicionāli ir iedalīta turpmāk uzskaitītajos kritērijos².

- Atbalsta pasākuma mērķim ir jābūt precīzi noteiktam, kas kalpo kopīgām interesēm.
- Atbalstam ir jārada būtisks uzlabojums, ko tirgus pats nespēj nodrošināt, piemēram, tas novērš tirgus nepilnības vai risina taisnīguma vai kohēzijas problēmas.
- Atbalstam jābūt piemērotam politikas instrumentam, lai sasniegtu attiecīgo politikas mērķi.
- Atbalstam jābūt stimulējošam, t. i., tam ir jāmaina uzņēmuma rīcība tā, lai uzņēmums pieliktu papildu pūles, ko tas nedarītu bez atbalsta.
- Atbalsta pasākumam jābūt samērīgam, t. i., tam ir jābūt ierobežotam līdz tādām minimumam, kas ir nepieciešams, lai stimulētu papildu ieguldījumus vai darbību.
- Lai kopējais līdzsvars būtu pozitīvs, konkurences izkropļojumiem un ietekmei uz tirdzniecību starp dalībvalstīm ir jābūt pietiekami ierobežotai.
- Attiecīgie lēmumi un informācija par atbalsta piešķiršanu ir jāpublisko (pārredzamība).

Kā ieguldījumu debatēs par to, kā valsts atbalsta kontrole, vides un klimata politika darbojas kopā un kā to vēl vairāk varētu uzlabot, lūdzu, apsveriet šādus jautājumus.

1. Kādas ir galvenās izmaiņas, ko jūs vēlētos redzēt pašreizējā valsts atbalsta noteikumu kopumā, lai nodrošinātu, ka tas pilnībā atbalsta zaļo kursu? Ja iespējams, lūdzu, sniedziet piemērus, ja uzskatāt, ka pašreizējie valsts atbalsta noteikumi nepietiekami atbalsta ekonomikas zaļināšanu un/vai ja pašreizējie valsts atbalsta noteikumi pieļauj atbalstu, kas ir pretrunā vides mērķiem.
2. Ja uzskatāt, ka darbībām ar negatīvu ietekmi uz vidi būtu jāapstiprina mazāks valsts atbalsts vai mazāk valsts atbalsta pasākumu, tad kā, jūsu prātā, tas būtu jādara?
  - a. Kādas ir dalībvalstu vai saņēmēju iespējas mazināt to projektu negatīvo ietekmi, kuriem ir negatīva ietekme uz vidi? (Piemēram, ja ieguldījums platjoslas tīklos / dzelzceļā var ietekmēt bioloģisko daudzveidību, kā būtu iespējams nodrošināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu šo darbu laikā; vai, ja hidroelektrostacija apdraudētu zivju populācijas, kā varētu aizsargāt zivis?)
3. Ja uzskatāt, ka būtu jāatļauj lielāks valsts atbalsts vides mērķu atbalstam, kādas ir jūsu idejas par to, kā tas būtu jādara?
  - a. Vai tas būtu jādara, atļaujot lielāku atbalstu (vai atbalstu ar vienkāršākiem nosacījumiem) videi labvēlīgiem projektiem nekā salīdzināmiem projektiem, kas

---

² Jāapsver Tiesas 2020. gada 22. septembra sprieduma lietā C 594/18 P Austrija/Komisija (turpmāk "Hinkley Point") iespējamā ietekme.

nesniedz tādas pašas ieguvumus ("zaļā piemaksa")? Ja atbilde ir "jā", kā šī zaļā piemaksa būtu jāformulē?

- b. Kādi kritēriji būtu jāiekļauj zaļās piemaksas novērtējumā? Vai jūs varētu sniegt konkrētus piemērus, kad, jūsuprāt, zaļā piemaksa būtu pamatota, salīdzinot ar piemēriem, kad tā nebūtu pamatota? Lūdzu, pamatojiet savu izvēli.

4. Kā mums būtu jādefinē pozitīvi ieguvumi videi?

- a. Vai tas jādara, atsaucoties uz ES taksonomiju³, un, ja jā, vai tas jādara, atsaucoties uz visiem ES taksonomijas ilgtspējības kritērijiem? Vai arī jebkura veida ieguvumi videi būtu pietiekami?

2. daļa. Pretmonopola noteikumi

ES pretmonopola noteikumi aizliedz uzņēmumiem veikt pret konkurenci vērstu praksi, piem., pret konkurenci vērstus nolīgumus vai dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Pretmonopola noteikumus paralēli piemēro Eiropas Komisija, valstu konkurences iestādes un valstu tiesas.

ES pretmonopola noteikumi jau veicina zaļā kursa mērķu sasniegšanu, nosakot sankcijas par ierobežojošu rīcību, piemēram, par ierobežojumiem tīru tehnoloģiju izstrādē vai par piekļuves liegšanu būtiskai infrastruktūrai, piemēram, elektroenerģijas pārvades līnijām, kas ir būtiska atkrastes vēja parku un citu atjaunojamo energoresursu izvēršanai. ES pretmonopola noteikumi arī palīdz sasniegt zaļā kursa mērķus, veicinot enerģijas brīvu plūsmu pāri robežām, pamatojoties uz energooperatoru konkurenci un efektīvāku dabas resursu izmantošanu. Ar transportu saistītu noteikumu izpildes pasākumi var arī palīdzēt padarīt rūpniecību un ekonomiku videi draudzīgāku.

Uzņēmumi var dot savu ieguldījumu zaļā kursa īstenošanā, apvienojot spēkus, lai panāktu stingrākus saistošos standartus. Standartizācijas nolīgumiem bieži ir būtiska pozitīva ietekme, jo īpaši dodot iespēju izstrādāt jaunus un uzlabotus produktus vai tirgus vai uzlabot piegādes apstākļus. Vienojoties par standartiem, uzņēmumi var ieviest aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu, ka standarta priekšrocības nerada nevajadzīgus ierobežojumus veselīgai konkurencei. Piemēram, standarts būtu jāpiemēro pārredzami un nediskriminējoši; tam vajadzētu būt pieejamam visiem ieinteresētajiem uzņēmumiem, tai skaitā tiem, kas vēlas izmantot alternatīvus standartus vai tehnoloģijas; un tam nevajadzētu pieļaut komerciāli sensitīvas informācijas apmaiņu vai kartelju slēpšanu⁴.

Līgumiem, ar kuriem tiecas sasniegt ilgtspējības mērķus, principā var piemērot arī Komisijas grupu atbrīvojuma regulas⁵, ja vien tajās nav būtisku ierobežojumu un ja nolīguma pušu kopējās tirgus daļas nepārsniedz konkrētas robežvērtības.

---

³ES taksonomijas regula (Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs), OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp., izveido ES klasifikācijas sistēmu, lai veicinātu ilgtspējīgus ieguldījumus. Saskaņā ar ES taksonomiju lielākā daļa saimniecisko darbību tiks pārbaudīta un tiks noteikti kritēriji (emisiju līmenis, reciklēšanas rādītāji, ūdens resursu apsaimniekošanas prasības utt.) katrai darbības jomai, lai noteiktu, vai ieguldītāji un aktīvu pārvaldītāji tās var uzskatīt par ilgtspējīgām. Lai gan klasifikācija neattiecas uz valsts atbalstu, tā varētu sniegt daļējas norādes par tādu projektu identificēšanu, kuri dod ievērojamu ieguvumu videi vai kuriem ir augsts ilgtspējības rādītājs.

⁴ Skatīt Pamatnostādnes par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta piemērojamību horizontālās sadarbības nolīgumiem, OV C 11/1, 14.1.2011. (Horizontālās sadarbības pamatnostādnes), 280.–283. un 293. punkts.

⁵ Komisijas Regula (ES) Nr. 330/2010 (2010. gada 20. aprīlis) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu nolīgumu un saskaņotu darbību kategorijām

Pašreizējo debašu mērķis ir noteikt, vai joprojām pastāv šķēršļi vēlamajiem nolīgumiem, ar kuriem atbalsta zaļā kursa mērķus, un, ja jā, kā šādus šķēršļus vislabāk novērst.

Kā ieguldījumu debatēs par to, kā pretmonopola politika, vides un klimata politika darbojas kopā un kā to vēl vairāk varētu uzlabot, lūdzu, apsveriet šādus jautājumus.

1. Lūdzu, sniedziet konkrētus vai teorētiskus piemērus vēlamajai sadarbībai starp uzņēmumiem, atbalstot zaļā kursa mērķus, kurus nav bijis iespējams īstenot ES pretmonopola risku dēļ. Lūdzu, īpaši paskaidrojiet apstākļus, kādos sadarbība, nevis konkurence starp uzņēmumiem rada videi draudzīgākus rezultātus (piemēram, videi draudzīgāki produkti vai ražošanas procesi).
2. Vai būtu jāsniedz papildu skaidrojums un precizējums par nolīgumu īpašībām, kas kalpo zaļā kursa mērķiem, neierobežojot konkurenci? Ja jā, kādā veidā šādi paskaidrojumi būtu jāsniedz (vispārējās politikas pamatnostādnes, novērtējums katrā atsevišķā gadījumā, paziņojums par izpildes prioritātēm...)?
3. Vai ir apstākļi, kādos zaļā kursa mērķu īstenošana attaisnotu ierobežojošus nolīgumus, kas pārsniedz pašreizējo izpildes praksi? Ja jā, lūdzu, paskaidrojiet, kā varētu pilnveidot pašreizējo izpildes praksi, lai ņemtu vērā šādus nolīgumus (t. i., kādi zaļā kursa mērķi attaisnotu īpašu attieksmi pret ierobežojošiem nolīgumiem? Kā zaļā kursa mērķus var nošķirt no citiem svarīgiem politikas mērķiem, piemēram, darbvietu radīšanas vai citiem sociāliem mērķiem?).

3. daļa. Apvienošanās kontrole

Saskaņā ar ES Apvienošanās regulu Komisijai ir pilnvaras novērtēt, vai uzņēmumu reorganizācija, proti, noteikta lieluma uzņēmumu apvienošana un iegāde, būtiski kavē efektīvu konkurenci iekšējā tirgū. Šāda reorganizācija kopumā ir vērtējama atzinīgi, ciktāl tai nav kaitīgas ietekmes un tā palīdz palielināt Eiropas rūpniecības konkurētspēju, uzlabot izaugsmes apstākļus un paaugstināt dzīves līmeni ES.

Komisijas uzdevums ir nodrošināt, lai šādi darījumi tomēr neizraisītu ilgstošu kaitējumu konkurencei iekšējā tirgū. Apvienošanās varētu radīt ilgstošu kaitējumu konkurencei, piemēram, likvidējot konkurences spiedienu starp uzņēmumiem. Konkrētāk, apvienošanās var novērst spiedienu starp uzņēmumiem ieviest jauninājumus attiecībā uz dažu produktu vai ražošanas procesu ilgtspējas aspektiem, jo īpaši tirgos, kur šie procesi ir būtisks konkurences faktors.

Apvienošanās ietekmes novērtējumā patērētāju vēlmes ir svarīgs aspekts gan attiecībā uz konkrēto produktu tirgu noteikšanu, gan uz analīzi par to, cik lielā mērā uzņēmumi, kas apvienojas, konkurē savā starpā un ar citiem uzņēmumiem. Pašlaik vides un ilgtspējas apsvērumiem šajā ziņā ir arvien lielāka nozīme.

Tirgus definīcija ir instruments ar kuru nosaka un definē jomas, kurās uzņēmumi konkurē. Nošķirot tirgus gan produktu, gan ģeogrāfiskajā jomā, var izveidot novērtējuma sistēmu, kas ļauj noteikt, kā darījums ietekmē konkurenci un patērētāju labklājību.⁶ Konkrētais produktu tirgus ietver visus produktus un/vai pakalpojumus, kurus patērētājs uzskata par savstarpēji aizstājamiem, ņemot vērā

(OV L 102, 23.4.2010., 1.-7. lpp.); Komisijas Regula (ES) Nr. 1217/2010 (2010. gada 14. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu dažām pētniecības un izstrādes nolīgumu kategorijām (OV L 335, 18.12.2010., 36. lpp.); Komisijas Regula (ES) Nr. 1218/2010 (2010. gada 14. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu dažām specializācijas nolīgumu kategorijām

(OV L 335, 18.12.2010., 43. lpp.).

⁶ Skatīt norādījumus, kas ietverti Komisijas paziņojumā par jēdziena "konkrētais tirgus" definīciju Kopienas konkurences tiesībās [Oficiālais Vēstnesis C 372, 9.12.1997.].

produktu īpašības, cenas un paredzēto izmantojumu. Šajā ziņā videi draudzīgas īpašības vai produkta ilgtspējas iezīmes var būt saistītas ar augstāku produkta kvalitāti, un tas patērētāju acīs ir diferenciējošs faktors.

Pētniecībai un tehnoloģiju attīstībai ir būtiska nozīme ekonomikas attīstībā. Ilgtspējīgas attīstības veicināšanas mērķis ir aizsargāt un veicināt inovāciju, lai uzņēmumi piedāvātu jaunas un labākas tehnoloģijas, produktus vai zinātību, kas var palīdzēt, piemēram, samazināt emisiju līmeni vai panākt citus ilgtspējas vai vides uzlabojumus. Apvienošanās kontrole nodrošina, ka konkurentu apvienošanās rezultātā netiek zaudētas inovācijas, kas pretējā gadījumā turpinātu dot labumu.

Kā ieguldījumu debatēs par to, kā apvienošanās politika, vides un klimata politika darbojas kopā, lūdzu, apsveriet šādus jautājumus.

1. Vai jūs varat nosaukt situācijas, kad uzņēmumu apvienošanās varētu kaitēt patērētājiem, ierobežojot to izvēli videi draudzīgo produktu un / vai tehnoloģiju klāstā?
2. Vai uzskatāt, ka apvienošanās noteikumu īstenošana varētu labāk veicināt vides aizsardzību un zaļā kursa ilgtspējas mērķus? Ja atbilde ir "jā", paskaidrojiet, kā.

Praktiska informācija:

Šajā dokumentā ir vairāki jautājumi, kas ir sagrupēti trīs daļās – katra no tām attiecas uz vienu no trim konkurences tiesību instrumentiem: pretmonopola politiku, valsts atbalsta kontroli un apvienošanās kontroli.

Savu ieguldījumu jūs varat sniegt, atbildot uz visām vai tikai uz noteiktām daļām vai jautājumiem. Šajā sakarā, lūdzu, pārlicinieties, vai jūsu atbilde precīzi atbilst konkrētajam jautājumam. Lūdzu, sniedziet konkrētus piemērus un, ja iespējams, kvantifikāciju.

Ja jūsu atbildes pārsniedz 20 lappuses, pievienojiet kopsavilkumu.

Atbildes lūdzam sūtīt līdz 2020. gada 20. novembrim uz e-pasta adresi COMP-GREEN-DEAL@ec.europa.eu

Lūdzu, sniedziet tikai nekonfidenciālu informāciju.